

Čigava bodo pokopališča v Ljubljani?

Obsežno izjavo za javnost je o dilemah lastništva pokopališča Šentvid in drugih pokopališč v občini Ljubljana in drugod po državi medijem poslal direktor družbe Žale **Robert Martinčič**. Ker pokopališča sčasoma zadevajo vse ljudi v skupnosti in so povezana tudi z verskimi obredi, del obredov pa poteka v cerkvenih objektih, pisanje o dilemah lastništva pokopališč objavljam v celoti:

“V preteklem mesecu je bilo v medijih več objav v zvezi s pokopališčem Šentvid, ki so navajale tudi neresnice, polresnice in zavajanja ter posledično izkrivljala pogled na dejansko stanje. Zadnja v tej vrsti je interpretacija Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (ZPPDej), ki jo je podalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT). MGRT je namreč navedlo, da mora občina najkasneje v desetih letih poskrbeti za to, da bodisi sama postane lastnica pokopališča bodisi pridobi razpolagalno pravico (z lastnikom pokopališča sklene pogodbo o najemu). Trditev MGRT ne drži in je v nasprotju z veljavno zakonodajo.

ZPPDej v 26. členu določa, da upravljanje pokopališč obsega zagotavljanje urejenosti pokopališča, izvajanje investicij in investicijskega vzdrževanja, oddajo grobov v najem, vodenje evidenc ter izdajanje soglasij v zvezi s posegi na območju

pokopališč. ZPPDej v prvem odstavku 27.

lena (upravljavec pokopališča) določa, da je upravljavec pokopališča občina ali oseba javnega prava, ki jo za upravljavca določi organ, pristojen za izvrševanje proračuna občine, s svojim aktom v skladu z zakonom, ki ureja ravnanje s stvarnim premoženjem države in lokalnih skupnosti. Prvi odstavek 63.

lena (obveznosti občin) ZPPDej določa, da občina, ki ni lastnik pokopališča ali nima urejene razpolagalne pravice, za upravljanje pokopališča uporablja določila zakona, ki ureja gospodarske javne službe in zagotovi izvajanje pokopališke dejavnosti v skladu s 27. členom tega zakona najkasneje v desetih letih od uveljavitve tega zakona.

Kot je razvidno iz 26. člena ZPPDej, je torej zelo pomembna naloga upravljavca pokopališča tudi izvajanje investicij in investicijsko vzdrževanje. Splošno znano dejstvo je, da za osebe javnega prava, kar občina je, velja skladno s predpisi o javnih financah stroga prepoved vlaganj v tujo nepremičnino. Če želi torej občina vlagati v neko nepremičnino, jo mora imeti v svoji lasti in ne v najemu.

Razlaga 27. člena ZPPDej je razvidna iz dopisa MGRT št. 354-1/2018-63 z dne 25. 4. 2018, ko je MGRT navedlo, da se mora občina kot upravljavka pokopališča vpisati v uradne evidence GURS in nepremičnine zavesti v svojih osnovnih sredstvih.

Čeprav na MGRT pojasnjujejo, da ker ZPPDej ne ureja sistemskih vidikov lastništva pokopališč, niso naredili analize lastništva pokopališč, to ne spremeni dejstva, da je lastništvo pokopališča najvažnejši in odločilen pogoj za izvajanje investicij in investicijskega vzdrževanja ter v povezavi z 26. členom ZPPDej eden bistvenih elementov zakona. Zaradi tega je nesporno, da je MOL zakonsko zavezana, da v desetih letih po uveljavitvi zakona na območju MOL postane lastnica vseh zemljišč, na katerih so pokopališča, ne samo pokopališča Šentvid. Vendar bo s postopki potrebno začeti

prej, saj pokopališka infrastruktura ne more brez vlaganj čakati naslednjih osem let. Dejstvo je, da je zaradi neurejenih lastniških razmerij upravljanje pokopališč, ki niso v lasti občin, moteno, saj so onemogočena vlaganja v obnovo in razvoj pokopališke infrastrukture.

Pokopališča Žale, Dravljje, Vič, Rudnik in Polje so v lasti MOL, pokopališča Šentvid, Bizovik, Janče, Prežganje, Mali Lipoglav in Šentpavel so v lasti RKC, pokopališča Stožice, Štepanja vas, Sostro, Šmartno pod Šmarno goro, Črnuče, Šentjakob in Javor pa so v delni lasti MOL in RKC. Pred desetletji sta MOL in RKC v primeru pokopališča Žale že zamenjali zemljišči, tako da je MOL postala njegova lastnica. Leta 2008 pa je Župnija Ljubljana Vič prodala stari del pokopališča Vič, katerega lastnica je postala MOL. Zakaj ena župnija to lahko naredi, druga pa ne in obe se pri tem sklicujeta na isto pravo?

RKC v zadnjih tridesetih letih v infrastrukturo lokalnih pokopališč na območju MOL ni vložila prav ničesar, zato je bila v zelo slabem stanju. Posledično je podjetje ŽALE, d.o.o. v preteklih desetih letih na lokalnih pokopališčih pospešeno obnavljalo pokopališko infrastrukturo in v ta namen vložilo več kot 850.000 EUR lastnih investicijskih sredstev. Na pokopališčih Mali Lipoglav in Janče je obnovilo oz. uredilo mrliški vežici. Na pokopališču Dravljje, Vič in Črnuče so bili urejeni oz. obnovljeni prostori za svojce s sanitarijami. Na pokopališčih Stožice, Šentvid, Dravljje, Vič, Rudnik, Štepanja vas, Bizovik, Sostro, Polje, Šmartno pod Šmarno goro, Črnuče, Šentjakob, Janče, Prežganje, Javor, Mali Lipoglav in Šentjakob je obnavljalo zidove, tlakovalo poti in menjavalo fontane.

Tudi MOL je odkupila zemljišča za širitev pokopališč Vič, Polje in Sostro ter obnovo pokopališča Javor. Izgradnja pokopališča Sostro že poteka, izgradnja pokopališča Polje pa se je tudi začela. Poleg tega je MOL zgradila novo mrliško vežico na pokopališču Prežganje.

Stanje v zvezi s pokopališčem Šentvid je še slabše, saj lastnik onemogoča vlaganja v obnovo in razvoj pokopališke infrastrukture. Primeroma navajamo, da podjetje ŽALE, d.o.o. že nekaj let ne more izvesti načrtovane ureditve prostora za svojce s čajno kuhinjo in sanitarijami, ker tamkajšnji župnik ne poda soglasja. V ta namen je v letu 2017 potekala korespondenca med Nadškofijo Ljubljana, Župnijo Šentvid nad Ljubljano in podjetjem ŽALE, d.o.o. Celo nadškofija je pozvala župnijo oz. tamkajšnjega župnika, da omogoči izvedbo ureditve prostora za svojce s sanitarijami. Žal pa tudi to ni pomagalo.

Poleg tega se postavlja vprašanje, kdo bo nosil odgovornost v primeru poškodb občanov ali materialne škode na grobovih, ki bodo posledica nevezdrževane pokopališke infrastrukture, npr. zidov, poti ali vežic. Ali RKC kot lastnica, ki sama ne zagotavlja vlaganj v svojo lastnino, drugim pa jo ne dovoljuje ali občina oz. upravljavec pokopališča, ki bi z vlaganjem v tujo lastnino ravnal nezakonito. Zakonodajalec se je tega problema zavedal, zato je v ZPPDej vsem slovenskim občinam naložil dolžnost, da v roku desetih let po uveljavitvi zakona postanejo lastnice pokopališč. Žal pa ni ustrezno uredil vprašanja vlaganj v prehodnem obdobju desetih let.

Župnija Ljubljana Šentvid je že večkrat izrazila željo po ureditvi najemniškega razmerja, vendar na napačen način, da bi ji družba ŽALE, d.o.o. plačevala odškodnino za uporabo pokopališča. To ni mogoče, ker tudi družba ŽALE, d.o.o. najemnikom ničesar ne zaračunava za uporabo zemljišča. Grobnina, ki jo plačujejo najemniki grobov, v skladu s tretjim odstavkom 34. člena ZPPDej vsebuje le stroške za urejenost pokopališča, oddajanja grobov v najem in vodenja evidenc. V njej torej ni stroškov izvajanja investicij in investicijskega vzdrževanja. Lastnik pokopališča ne izvaja investicij in jim celo nasprotuje, občina jih po zakonu ne sme, v grobnini niso zajete. Kdo jih bo izvajal? Ali MGRT?

ZPPDej sicer nasprotuje vsa zainteresirana in strokovna javnost: vse tri skupnosti občin (SOS, ZOS in ZMOS), ZKG-GZS,

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS), Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) in celo Zakonodajno-pravna služba DZ. Podpira ga samo OZS. ZPPDej so napisali »priznani strokovnjaki« za pogrebno in pokopališko dejavnost iz MGRT. Zato nas čudi, da ga interpretirajo v nasprotju z zakonodajo in načrtom Mestne občine Ljubljana. Sprašujemo se ali ni vzrok dejstvo, da je generalni direktor direktorata za notranji trg, ki se podpisuje pod ta pojasnila, gospod Franc Stanonik, istočasno tajnik Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč. Gospod Stanonik vztrajno zahteva od podjetja ŽALE, d.o.o. da na pokopališču Žale pokoplje posmrtno ostanke žrtev, ki so bili izkopani v občini Ig in ki se trenutno nahajajo v Mestni občini Maribor. Čeprav mu je Mestna občina Ljubljana že večkrat sporočila, da ni primerne prostora in da širi pokopališče Žale za potrebe njenih občank in občanov.

Četrtna skupnost Šentvid je 1. 3. 2016 na MOL naslovila pisno pobudo za razširitev pokopališča Šentvid. Pobudi je priložila dokument z naslovom Idejni preizkus pobude za razširitev pokopališča. MOL pobudo podpira.

Za širitev pokopališča Šentvid je ovira Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Uradni list RS št. 43/15) (uredba), ki v drugem odstavku 29. člena izrecno prepoveduje širitev pokopališča Šentvid. MOL je na Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) 21. 11. 2016 poslala pobudo za spremembo uredbe oz. črtanje drugega odstavka 29. člena uredbe. Dne 10. 3. 2017 je MOP odgovorilo, da bo pobudo MOL obravnavalo ob prvi spremembi uredbe. Zaradi tega ni znano ali bo MOP pobudo upoštevalo in kdaj se predvideva spreminjanje uredbe. Ker je bila zadnja sprememba uredbe leta 2015, se lahko upravičeno sklepa, da se to še ne bo zgodilo prav kmalu. Kot je razvidno iz odgovora MOP z dne 17. 5. 2018, sprememba uredbe v obdobju 2018/2019 ni predvidena. MOL torej ne čaka na sklep MOP, pač pa na spremembo uredbe, kar je osnovni pogoj za zakonito nadaljevanje postopka širitve in njeno uvrstitev v OPN MOL.

Razlastitev oz. prenos lastništva pokopališča Šentvid iz Župnije Šentvid nad Ljubljano na MOL ni povezan s širitvijo pokopališča Šentvid, saj gre za dva med seboj nepovezana postopka, ki se vodita iz različnih vzrokov. Razlastitev poteka zaradi zakonskih zahtev in motenjem upravljanja pokopališča, širitev pa zaradi zagotavljanja prostora za nove grobove.

Društvo Blaž Potočnikova Čitalnica ne sprejema, da bi razlastili sakralni objekt in kapelo preimenovali v mrliško vežico. Podjetje ŽALE, d.o.o. za upravljanje pokopališča ne potrebuje kapele, saj je na pokopališču tudi mrliška vežica. Sedmi odstavek 10. člena ZPPDej določa, da lahko verske skupnosti v skladu s pokopališkim redom izjemoma položijo stanovskega predstavnika ali predstavnico do pokopa v objekt, ki je namenjen za opravljanje verskih obredov. Tudi drugi odstavek 16. člena Odloka o pokopališkem redu v MOL določa, se umrli stanovski predstavnik verske skupnosti lahko do pokopa položi na dan pogreba v verski objekt, praviloma na pokopališču, od koder se lahko prične pogrebna svečanost. Drugi odstavek 39. člena ZPPDej določa, da mora občina s svojim aktom določiti kraje, kjer je na pokopališčih predpisana uporaba mrliške vežice. Prvi odstavek 30. člena odloka določa, je na pokopališču Šentvid uporaba mrliške vežice obvezna. Če torej pokopališče ima mrliško vežico, mora pokojnik do pričetka pogrebne svečanosti ležati v mrliški vežici in ne v kapeli. Izjema je lahko le umrli stanovski predstavnik verske skupnosti. MOL torej lahko kapelo izloči iz območja razlastitve, da bo ostala sakralni objekt, vendar bodo v tem primeru v njej smeli ležati le duhovniki in redovniki. To pa ni v interesu domačinov, saj če želi obdržati krajevno običajen način ležanja pokojnikov, je nujno, da razlasti tudi kapelo in jo spremeni v mrliško vežico.

V Šentvidu torej MOL prebivalcem četrtne skupnosti ne jemlje pokopališča, pač pa poskuša zadevo urediti tako, da bo lahko v pokopališče vlagala v dobro občanov, kar RKC ne počne, in da

bo uskladila stanje v skladu z določili ZPPDej.

V prilogi majske številke glasila Župnije Šentvid nad Ljubljano Naš zvon je društvo Blaž Potočnikova Čitalnica napisalo: »Na nas je, da povzdignemo glas, da bo naše ostalo naše, na nam nihče s sovražnim prevzemom in z obljubami, ki jih je bilo do danes več kot realiziranih zgodb, ne bo vzel tega, da bi naši trpini morali po prevzemu počivati na tujčevi zemlji!«. Ostro zavračamo takšno zavajanje. Ta trditev je toliko bolj nerazumna, ker so na pokopališčih v lasti MOL pokopani ne le laiki in verniki različnih veroizpovedi, pač pa tudi duhovniki in redovniki RKC. »Časi, ko so bila pokopališča konfesionalna, katoliška in urejena po cerkvenih prepisih, so minili že pred več kot 100 leti. Kajti takrat se je mestna oblast odločila, da bodo pokopališča komunalna, na katerih se prostori za pokopavanje drugovercev, brezvercev in samomorilcev v ničemer ne smejo razlikovati od drugih (Milena Piškur: Ljubljanske Žale – Vodnik po pokopališču, Družina, 2004)«.

Družba ŽALE, d.o.o. ima dolgoletno tradicijo, saj je Mestni pogrebni zavod pričel poslovati že pred več kot 100 leti, 1. 8. 1914. Sedaj je uporabnikom prijazna družba, ki je visoko cenjena, ne samo v domačem, pač pa tudi v mednarodnem prostoru. Družba ŽALE, d.o.o. upravlja z 18 pokopališči v MOL. Pri tem ni lastnica nobenega pokopališča z grobovi. Tudi v bodoče ne bo. Brez lastništva s pokopališčem Žale upravlja od leta 1947, s pokopališči Dravljje, Rudnik, Stožice, Štepanja vas in Vič od leta 1952, s pokopališčem Bizovik od leta 1956, s pokopališčem Šentvid od leta 1961, s pokopališčema Polje in Sostro od leta 1969 in s pokopališči Črnuče, Šmartno pod Šmarno goro, Šentjakob, Janče, Prežganje, Javor, Mali Lipoglav in Šentpavel od leta 2009. Četrtna skupnost Šentvid in Župnija Šentvid nad Ljubljano torej že skoraj šestdeset let ne upravljata s pokopališčem Šentvid. V imenu občanov ga kot javno dobro oz. objekt v javni rabi ves ta čas upravlja podjetje ŽALE, d.o.o..

Torej naj nekdo poskuša pojasniti, kaj se bo spremenilo s prenosom lastništva iz RKC na MOL. Le-to, da bo MOL lahko vlagala sredstva za investicije za potrebe občanov. RKC bi lahko to prenesla brezplačno.

Poslanstvo družbe ŽALE je zagotavljati prebivalcem MOL pogrebno in pokopališko dejavnost ter jo dopolnjevati s tržno dejavnostjo in pri tem varovati okolje in kulturno dediščino ter delovali kot družbeno odgovorno podjetje. Zato so vse aktivnosti družbe usmerjene v doseganje zadovoljstva njihovih strank, občanov, zaposlenih, lastnika in javnosti. V ta namen stalno dviguje kakovosti storitev, ki so v največji možni meri prilagojene zahtevam in pričakovanjem uporabnikov, izvaja koncept "vse na enem mestu", ki strankam prihrani nepotrebna pota in izgubo časa. Na vseh pokopališčih zagotavlja enak standard, ne glede na velikost, oddaljenost ali lastništvo posameznega pokopališča. Posluje z najnižjimi možnimi cenami, ki še omogočajo razvoj dejavnosti. Ker izgubo v pokopališki dejavnosti pokriva iz dobička drugih dejavnosti, najemniki grobov ne občutijo posledic te izgube.

direktor družbe

mag. Robert Martinčič"